

Farmcis

«Virkeligheten er blitt slik at den enkelte selv må ta ansvar og påse at man får den lønnen man skal ha.»

Renate Messel Hegre

Renate Messel Hegre, forhandler i Parat, etterlyser en mer offensiv innstilling hos den enkelte apotektekniker for å utnytte tariffavtalen bedre. Foto: Parat.

Får du lønn som fortjent?

Apotekteknikeyrket er blant lavtlønnsyrkene, og mange klager over lønnen. Noen apotekteknikere klarer likevel å få en mer velfylt lønningspose enn andre. Forhandler i Parat, Renate Messel Hegre, sier apotekteknikerne må begynne å ta ut lønn istedenfor mer fritid.

Av: Kristin Rosmo

Hun kan ikke få sagt det tydelig nok, apotektekniker ved Apotek 1 Hammerfest og sentralstyremedlem i Farmasiforbundet, Åse Helen Andersen:

– Sett deg grundig inn i tariffavtalen. Og ta selv initiativ til jevnlig lønnsamtaler med apotekeren, råder hun.

Mange krever ikke det de har rett på

Tariffavtalene sikrer en minimumslønn, men gir både rom for og rett til ulike tillegg. Andersen erfarer at mange ikke er klar over, eller ikke tør å ta opp, de mulighetene eller rettighetene tariffavtalen rommer. Det kan bety en mer slunken lønningspose enn andre apotekteknikere får.

– Dette er penger som kommer i tillegg til grunnlønn. For eksempel ved utvidet ansvar, merarbeid, ulempe eller overtid. Som yrkesgruppe gir vi alt, og jeg mener vi fortjener hvert øre. Men vi må kreve vår rett, sier Andersen.

Lønssystemene i apoteksektoren går i retning av at en stadig større andel av lønnen forhandles lokalt og individuelt. Det er ikke alle apotekteknikere like glade for.

På Farmasiforbundets lukkede Facebook-gruppe kommer misnøyen tydelig til uttrykk. Her uttrykker enkelte frustrasjon over at lønnen varierer mye mellom apotekteknikere som jobber på samme apotek. En mener at «det er helt idiotisk at en som gjør samme jobben som deg, kanskje har flere titalls tusen mer i lønn». Noen mener at apotekteknikerne blir utnyttet, og «ikke får en lønn vi kan leve av». Andre klager på at de ikke får tilleggene de har rett til ved merarbeid. Og en mener at hun har «en årslønn som er pinlig lav». Det oppfordres også til streik.

– Jeg tror alle apotekteknikere ønsker seg

høyere lønn. Men med vår utdanning, med tre år på videregående skole, må vi innse at vi er en lavtlønnsgruppe. Jeg synes imidlertid lønssystemet vårt ikke er så ille som mange skal ha det til, sier sentralstyremedlem Andersen.

Hun oppfordrer til å bruke tariffavtalen for det den er verdt før det stilles krav om mer lønn.

Må tørre å ta opp lønsspørsmål

– Med dagens lønssystem ligger det i kortene at vi apotekteknikere skal ha lokale og individuelle lønnsforhandlinger. Men mange synes det er ubehagelig å

Apotekkjede	Gjennomsnitt månedslønn pr. 1. januar 2016
Apotekt 1	33 165 kroner
Boots	32 938 kroner
Vitusapotek	32 491 kroner

Gjennomsnittslønn pr. apotekkjede pr. 1. januar 2016. Tallene er omregnet til 37,5 timer/uke for sammenligningens skyld. Kilde: Parat.

MANGE HALSBRANNKUNDER TRENGER DIN HJELP TIL Å VELGE RIKTIG EGENBEHANDLING AV HALSBRANN

Det er viktig å la kunden selv få beskrive sine halsbrannplager

SOMAC Control® er en protonpumphegner for korttidsbehandling av reflukssymptomer¹⁾

SOMAC Control®

- har langvarig effekt opp til 24 timer (også symptomlindring gjennom natten)
- Kun 1 tablett pr. dag

Somac Control «Takeda»

Syrepupehemmer, saltsyreskresjonshemmende middel.

ATC-nr.: A02B C02

ENTEROTABLETTER 20 mg: Hver enterotablett inneh.: Pantoprazolnatriumsesquihydrat tilsv. pantoprazol 20 mg, mannitol, hjelpestoffer. Fargestoff: Gult, rødt og sort jernoksid (E 172), titandioksid (E 171).

Indikasjoner: Korttidsbehandling av reflukssymptomer (f.eks. halsbrann, sure oppstøt) hos voksne. **Dosering:** **Voksne:** Anbefalt dose er 20 mg daglig. Det kan være nødvendig å ta preparatet i 2-3 etterfølgende dager for å oppnå symptomlindring. Behandlingen avsluttes ved symptomfrihet. Behandlingsvarighet skal ikke overstige 4 uker uten at lege er konsultert. Dersom ingen bedring oppnås innen 2 ukers kontinuerlig behandling, skal lege kontaktes. **Barn og ungdom <18 år:** Ikke anbefalt pga. utilstrekkelige data. **Administrering:** Tas før mat. Svelges hele med litt vann. Skal ikke tygges. Skal ikke knuses. **Kontraindikasjoner:** Overfølsomhet for innholdsstoffene. Samtidig bruk av atazanavir. **Forsiktighetsregler:** Ved utilsiktet vekttap, anemi, gastrointestinal blødning, dysfagi, vedvarende eller blodig oppkast, skal lege kontaktes, da symptomene kan lindres og forsinker diagnosen av alvorlige tilstander. I disse tilfeller skal malignitet utelukkes. Lege skal kontaktes ved tidligere magesår eller operasjon i mage-tarmkanalen, ≥4 ukers kontinuerlig symptomatisk behandling av fordøyelsesplager eller halsbrann, gulsott, nedsatt leverfunksjon eller leversykdom, andre alvorlige sykdommer som påvirker allmentilstanden, eller dersom pasienten er >55 år med nye eller nylig endrede symptomer. Stadig tilbakevendende symptomer på fordøyelsesplager eller halsbrann krever regelmessig legekontroll. Andre protonpumphegner eller H₂-reseptorantagonister skal ikke tas samtidig. Lege skal konsulteres før bruk dersom endoskopi eller ureatest skal utføres. Pantoprazol skal ikke brukes forebyggende. Nedsatt gastrisk surhet øker antall bakterier som normalt er i mage-tarmkanalen. Dette medfører lett økt risiko for gastrointestinale infeksjoner som Salmonella, Campylobacter eller C. difficile. Protonpumphegner er forbundet med svært sjeldne tilfeller av subakutt kutan lupus erythematosus (SACLE). Ved lesjoner, spesielt på soleksponert hud, og hvis forbundet med atralgi, bør lege oppsøkes raskt og seponering vurderes. SACLE etter tidligere protonpumphegnerbehandling kan øke risikoen for SACLE ved bruk av andre protonpumphegner. **Interaksjoner:** Dersom absorpsjonen av et legemiddel er pH-avhengig (f.eks. ketokonazol, atazanavir), kan absorpsjonen endres ved samtidig administrering. Mulighet for interaksjon med legemidler som metaboliseres via CYP 450 kan ikke utelukkes. Noen få isolerte tilfeller av endringer i INR er rapportert ved samtidig bruk av fenpropukon eller warfarin. INR skal kontrolleres ved samtidig bruk av kumarinantiogagulantia etter oppstart, seponering eller ved uregelmessig bruk av pantoprazol. Ved samtidig bruk av høydose metotreksat (f.eks. 300 mg) og protonpumphegner økte metotreksatnivåer hos noen pasienter rapportert. Ved bruk av høydose metotreksat (f.eks. kreft og psoriasis), kan derfor midlertidig seponering av pantoprazol vurderes som nødvendig. **Graviditet, amming og**

ferilitet: **Graviditet:** Det finnes ingen data fra bruk hos gravide. Dyrestudier har vist reproduksjonstoksiske effekter. Potensiell human risiko er ukjent. Skal ikke brukes under graviditet. **Amning:** Ukjent. Utskilles i melk hos dyr. Skal ikke brukes under amning. **Bivirkninger:** Ca. 5% av pasientene får bivirkninger. Vanligst er diare og hodepine, som forekommer hos <1%. **Mindre vanlige (≥1/1000 til <1/100):** Gastrointestinale: Diare, kvalme, oppkast, oppblåsthet, forstoppelse, munntørhet, magesmerter og ubehag. Hud: Utslett, eksem, urupsjon, pruritus. Lever/galle: Økte leverenzym (transaminaser, γ-GT). Nevrologiske: Hodepine, svimmelhet. Psykiske: Søvnforstyrrelser. Øvrige: Asteni, tretthet, utilpashed. **Sjeldne (≥1/10 000 til <1/1000):** Blod/lymf: Agranulocytose. Hud: Urticaria, angioødem. Immunsystemet: Hypersensitivitet (inkl. anafylaktiske reaksjoner og anafylaktisk sjokk). Kjonnsorganer/bryst: Gynekomasti. Lever/galle: Bilirubinøkning. Muskel-skjelettsystemet: Artralgi, myalgi. Nevrologiske: Smaksforstyrrelser. Psykiske: Depresjon (og forverring). Stoffskifte/ernæring: Hyperlipidemi, lipidøkning (triglyserider, kolesterol), vektforandringer. Øye: Synsforstyrrelser, uklart syn. Øvrige: Økt kroppstemperatur, perifer ødem. **Svært sjeldne (<1/10 000), ukjent:** Blod/lymf: Trombocytopeni, leukopeni, pancytopeni. Hud: Stevens-Johnsons syndrom, Lyells syndrom, erythema multiforme, fotosensitivitet, subakutt kutan lupus erythematosus. Lever/galle: Hepatocellulær skade, gulsott, leversvikt. Nyre/urinveier: Interstitiell nefritt. Psykiske: Desorientering (og forverring), hallusinasjoner, forvirring (særlig hos disponerte pasienter og forverring av eksisterende symptomer). Stoffskifte/ernæring: Hyponatremi, hypomagnesemi. **Overdosering/Forgiftning:** **Symptomer:** Ingen kjente symptomer på overdose hos menneske. Doser opptil 240 mg gitt i.v. i løpet av 2 minutter ble godt tolerert. **Behandling:** Symptomatisk og støttende. Pantoprazol er ikke dialyserbart pga. høy proteinbinding. Se Gifinformasjonens anbefaling A02B C02 side d. **Egenskaper:** **Klassifisering:** Protonpumphegner. Pantoprazol er et substituert benzimidazol som doseavhengig hemmer saltsyreskresjon i magesekken via spesifikke blokade av parietalcellenes protonpump. **Virkningsmekanisme:** Pantoprazol omdannes til aktiv form, et syklisk sulfenamid, i parietalcellenes sure miljø hvor det hemmer H⁺-K⁺-ATPasen. Hemmer både basal og stimulert saltsyreskresjon. Pantoprazol gir økt pH i ventrikkelen og dermed økt gastrinproduksjon. Gastrinøkningen er reversibel og proporsjonal med syreproduksjonen. Pantoprazol binder til enzymet distalt for reseptorvævet og påvirker saltsyreskresjonen uavhengig av type stimulus (acetylcholin, histamin, gastrin). De fleste pasientene oppnår lindring av halsbrann og reflukssymptomer på 2 uker. **Absorpsjon:** Fullstendig og raskt. Biotilgjengelighet er ca. 77% og hverken AUC eller C_{max} påvirkes av samtidig matinntak. Forsinkelse av absorpsjonen kan derimot oppstå. Maks. serumkonsentrasjon (1-1,5 µg/ml) nås ca. 2-2,5 timer etter administrering av en enkeltdose på 20 mg. Endres ikke ved gjentatt dosering. **Proteinbinding:** Ca. 98%. **Fordeling:** Distribusjonsvolum: Ca. 0,15 liter/kg. **Halveringstid:** Ca. 1 time. **Metabolisme:** Nesten utelukkende i leveren. **Utskillelse:** Metabolittene utskilles primært renalt (80%), resten via feces. **Pakninger uten resept:** Enterotabletter 7 stk. og 14 stk. er unntatt fra reseptplikt. **Pakninger og priser (per 26.08.08):** 7 stk. (blistre) 050376. 14 stk. (blistre) 050387.

1) Somac Control SPC 25.11.2015, www.legemiddelverket.no

Ta kontakt på tlf: 800 800 30 eller infonorge@takeda.com · www.nycomed.no · www.takeda.no

Åse Helen Andersen, apotektekniker ved Apotek 1 Hammerfest og sentralstyremedlem, mener apotekteknikere kan ha mye å tjene på å ta initiativ til lønnsamtaler med ledelsen på apoteket. Foto: Kristin Rosmo.

Irene Hope, leder i Farmasiforbundet, oppfordrer apotekteknikere til å ta opp mulighetene for å få ulempetillegget utbetalt som lønn istedenfor fri. Foto: Parat.

ta opp lønsspørsmål med sjefen, og er derfor forsiktede med å kreve det de har rett på, sier Andersen.

Inntrykket bekreftes i Farmasiforbundets HMS-undersøkelse fra november i fjor, der rundt 750 apotekteknikere har svart på ulike spørsmål. Undersøkelsen viser at bare to av tre apotekteknikere har hatt medarbeidersamtale eller lønns- og utviklingssamtale i løpet av det siste året.

Det er store variasjoner mellom de store apotekkjedene og sykehusapotekene. Blant apotekteknikere ansatt i sykehusapotek og i Vitusapotek svarer åtte av ti at de har hatt en slik samtale i løpet av det siste året, mens andelen som svarer det samme i Apotek 1, er bare litt over halvparten.

Uheldig tradisjon med fri istedenfor lønn

En annen årsak til slunkne lønningsposer for apotekteknikere er apotekbransjens tradisjon for at ulempetillegget for ugun-

stig arbeidstid tas ut som fri istedenfor som lønn. Utviklingen med utvidete åpningstider på apotek fører til at en stadig større andel av arbeidstiden defineres som ugunstig.

Med kompensasjon i form av fri istedenfor lønn arbeider dermed mange apotekteknikere færre timer enn stillingsstørrelsen i utgangspunktet tilsier.

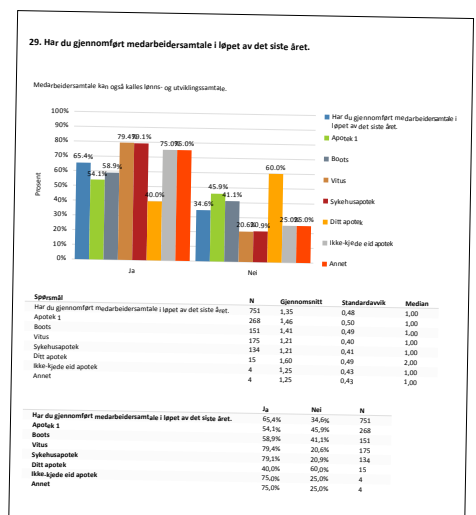
– Jeg mener at alle apotekteknikere som jobbert fulltid, i det minste bør arbeide de 36 timene som utgjør en fulltidsstilling – ikke færre, slik mange mer eller mindre frivillig gjør nå, sier leder i Farmasiforbundet, Irene Hope.

En undersøkelse som ble gjort blant Farmasiforbundets medlemmer i forkant av fjorårets tariffoppgjør, viste at nesten seks av ti ønsket ulempetillegget utbetalt som lønn istedenfor fri. De yngste apotekteknikere var mest tydelig på dette.

– Det er et dilemma at en endring i kompensasjon fra fri til lønn kan bli dyrere for arbeidsgiverne, men det kan

også bety mindre behov for vikarer, om de fast ansatte jobber det antall timer som tilsvarer stillingsstørrelsen, sier Hope.

Lederen i Farmasiforbundet innrommer

Apotekteknikernes rangering av ulike viktighetsfaktorer i en HMS-undersøkelse fra november 2016. Illustrasjon: Parat.

NYCO/PRO

Melkesyrebakterier med kalsium **slik** **at fordøyelsen** **fungerer normalt**

**FÅS PÅ
APOTEK**

Nycopro Daglig bidrar til at fordøyelsesenzymer fungerer normalt. Tar du den anbefalte dosen på 2 kapsler hver dag, får du faktisk 5 milliarder melkesyrebakterier samt kalsium. Kjøp Nycopro Daglig på apotek.

Tlf. 800 800 30 • infonorge@takeda.com • www.nycomed.no

016034

Yrke/bransje	Utdanning	Minimum startlønn pr. måned	Minimum månedslønn ved maksimal ansiennitet
Apotekteknikker i kjedeeide apotek	3-årig videregående utdanning	27 000	31 000
Helsesekretør	3-årig videregående utdanning	27 000	32 500
Tannhelsesekretær	3-årig videregående utdanning	27 000	32 500
Tannhelseassistent	Ufaglært	23 500	32 000
Apotekmedarbeider	Ufaglært	25 500	28 500
Dagligvarehandel	Intern opplæring	25 000	31 000
Flyverter	Intern opplæring	23 500	34 500

Tabellen viser avtalefestet minimumslønn for utvalgte yrkesgrupper i 2016. Tallene er ikke eksakte og varierer noe mellom apotekkjedene. Tallene for kjedeeide apotek er omregnet til 37,5 time for sammenligningens skyld. Kilde: Parat.

at det på grunn av den innarbeidete tradisjonen, der ulempetillegg tas ut som fri, kan gjøre det vanskelig å få tillegget utbetalt som lønn.

– Det er likevel viktig at apotekteknikere tar opp med sin leder at de ønsker ulempetillegg utbetalt som lønn, sier Hope.

Lønn på nivå med sammenlignbare yrker

At apotekteknikeryrket tilhører lavtlønnsgruppene, bekreftes av forhandler i Parat, Renate Messel Hegre. Hun sier at grensen for hva som vanligvis defineres som lavtlønnede, settes ved 90 prosent av en gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Dette tilsvarte i desember 2015 431 000 kroner.

– Årsaken ligger hovedsakelig i at dette er et kvinnedominert yrke med utdanningsnivå fra videregående skole. Kvinner ligger dessverre fortsatt generelt lavere i lønn enn menn. Apotekteknikere ligger allikevel noe over 90 prosent av industriarbeiderlønn, sier hun.

Lønnen til norske apotekteknikere er likevel omtrent på samme nivå som andre salgs- og omsorgsykker og yrker med tilsvarende ansvar og krav til utdanning. Som for eksempel helsesekretærer og

tannhelsesekretærer.

– Når vi sammenligner lønnsnivået, må vi også huske at apotekteknikere i private apotek har en arbeidstid på 36 timer i uken, i motsetning til det som er den normale arbeidstiden på 37,5 timer i uken, sier Hegre.

For defensive

Hun mener at tradisjonen med at ulempetillegg tas ut som fri istedenfor lønn, er et viktig tema å diskutere, ikke minst fordi dette påvirker lønnsnivået i negativ retning. Parat-forhandleren støtter lederen i Farmasiforbundet, Irene Hope, i at de som ønsker ulempetillegget utbetalt som lønn istedenfor fri, bør diskutere det med ledelsen i apoteket.

– Fritid istedenfor penger gir mindre lønn og mindre i pensjon, sier Hegre.

Hun mener mange apotekteknikere er for defensive når det gjelder å kreve de tilleggene de har rett til gjennom tariffavtalen. I praksis er det individuell lønn som gjelder, med noe variasjon mellom kjedene. Lønnsatsene som er forhandlet frem i tariffavtalene, er garanterte minstelønns-satser og fungerer som et sikringsnett mot betaling under minstelønn.

– Det hjelper ikke om Farmasiforbundet

og Parat fremforhandler gode avtaler, om ikke avtalene følges opp av apotekteknikerne. Virkeligheten er blitt slik at den enkelte selv må ta ansvar og påse at man får den lønnen man skal ha, sier Hegre.

Lønnsfakta apotekteknikere

- Gjennomsnittslønn i private kjedepotek ligger omtrent på samme nivå som andre salgs- og omsorgsykker med utdanningsnivå på videregående skole.
- Arbeidstid i full stilling i private apotek er 36 timer/uke, i sykehusapotek 37,5 timer/uke
- I en undersøkelse fra november 2016 rangerer medlemmer i Farmasiforbundet «Lønnsnivå» på femteplass mellom ulike jobbfaktorer.
- «Sikker jobb» defineres som det viktigste i den samme undersøkelsen.

Kilder: Parat, Statistisk sentralbyrå (SSB).